

23 augustus 1961

U 10640/61 - C46 - P1/PS9.

Land:

Berlijn.

PA 10111/17

Onderwerp:

Enkele berichten betrekking hebbende op de
Berlijnse crisis. (J)

Referenties:

GEHEIM

Datum van
waarneming:

Derde week augustus 1961.

Bron:

In de regel betrouwbaar.

Opmerkingen:

Verzonden aan:

de Minister van Buitenlandse Zaken.

Aan Zijne Excellentie Prof. Dr. J.E. de QUAY
Minister-President

Plein 1813 no. 4

's-GRAVENHAGE.

GEHEIM

Berlijn

ENKELE BERICHTEN BETREKKING HEBBENDE OP DE BERLIJNSE
CRISIS

1. De tekst van het vredesverdrag tussen Oost-Duitsland en de Sowjet-Unie is praktisch voltooid. Ook de militaire clausules zijn vastgesteld. Bepaald is dat de Sowjet legerstrijdkrachten in de zgn. D.D.R. zullen blijven en dat dus een terugtrekken van de troepen na het afsluiten van het vredesverdrag niet meer overwogen wordt. West-Berlijn zal als "wederrechtelijk bezet deel van de hoofdstad der D.D.R." beschouwd worden.

Wat de kwestie van de luchtcorridor betreft, hierover is nog geen overeenstemming bereikt. Wel staat vast, dat alle controlerechten aan Oost-Duitsland overgedragen zullen worden. Van de politieke ontwikkeling zal het afhangen, of de Oostduitse regering toestemming van de Sowjet-Unie krijgt om het gebruik van de toegangswegen van en naar Berlijn door de Westelijke mogendheden afhankelijk te stellen van een erkenning van de zgn. D.D.R. Voorlopig ligt dit niet in de bedoeling.

Volgens een uitspraak van de Minister van Buitenlandse Zaken BOLZ voor de Volkskamer op 11 augustus 1961 zal aan het vredesverdrag een nota worden toegevoegd ter regeling van de Berlijnse kwestie, waarin de eis van de status van een vrije stad voor Berlijn hernieuwd wordt.

Ook volgens BOLZ zal de formele erkenning van de D.D.R. door de Westelijke mogendheden nog niet geëist worden. Wel zullen zij een overeenkomst met de D.D.R. over het gebruik van de verbindingswegen moeten sluiten.

2. Volgens een Sowjetrussische diplomaat is de Berlijnse actie een eerste waarschuwingsschot van de Sowjet-Unie geweest voor de gehele Westelijke wereld. De ontwikkeling tot nog toe heeft de Sowjet-Unie bevredigd, daar zij ernstiger gevolgen, met name een economisch embargo gevreesd had. De inzet van Oostduitse gevechtstroepen in Oost-Berlijn zou de Westelijke wereld demonstreren, dat in Oost-Duitsland ook betrouwbare contingents aanwezig zijn.

De Sowjet diplomaat meent, dat de Bondsrepubliek, nadat de Sowjet-Unie een afzonderlijk vredesverdrag met de D.D.R. heeft gesloten, met de Oostberlijnse regering over hangende kwesties zal moeten onderhandelen, hetgeen een de facto erkenning inhoudt. De D.D.R. zal volgens zegsman ook op een de jure erkenning aandringen, daar een de facto erkenning alleen in de toekomst tot complicaties zal leiden.

(Opmerking: Het is mogelijk, dat deze Sowjet diplomaat uit taktische overwegingen de maximale eisen van de D.D.R. naar voren heeft gebracht, zonder er zelf ernstig rekening mede te houden, dat deze eisen ingewilligd zullen worden.)

3. Een S.E.D.-functionaris heeft verklaard, dat KONJEW opdracht van de Partij heeft gekregen om de Berlijnse kwestie volgens de plannen van CHROESJ-TSJOW af te wikkelen. KONJEW zou de eersucht en de noodzakelijke onverschrokkenheid bezitten om deze opdracht overeenkomstig de bevelen te realiseren. De kwestie West-Berlijn zou op zijn laatst op 31 januari 1962, volgens het plan van CHROESJTSJOW, opgelost moeten zijn.

Indien de Westelijke Drie vóór 1 november 1961 zich niet bereid zouden verklaren met de Sowjet-Unie te onderhandelen, zouden nieuwe maatregelen tegen het Westen genomen worden.

Eventuele onderhandelingen zouden slechts een vrije gedemilitariseerde stad West-Berlijn als resultaat kunnen hebben.

Indien vóór de onderhandelingen het interzonale handelsaaccord door de Bondsregering opgezegd of een algemene economische blokkade van het Westen tegen de Warschaupakt-staten van kracht zou worden, zullen de land-, water- en luchtverbindingen met West-Berlijn geblokkeerd worden.

Derde week augustus 1961.